

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

PRESSEMEDDELELSE • den 19. januar 2021

Engel eller bøddel – en kønspolitisk klassiker genudgives

Om manden og kvinden og den invaliderende uskyld. Amalie Skrams roman Forraadt er en kønspolitisk klassiker fra Det Moderne Gennembrud, men værket er stadig øjenåbnende den dag i dag. Værket udkommer den 2. februar i serien Danske Klassikere, der udgives af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i kommission hos Gyldendals Forlag.

Den norsk-danske Amalie Skram (1846-1905) var en erfaren og berygtet forfatter, da hun i 1892 udgav romanen *Forraadt*. Hun havde længe vakt skandale i konservative kredse med sine indgående skildringer af de ulige forhold mellem kønnene i samtiden, og af ægteskabet som en korrumpierende institution. *Forraadt* var den sidste af hendes såkaldte 'ægteskabsromaner' og regnes af mange for at være hendes kunstnerisk bedste værk.

Romanen indledes med brylluppet i Bergen mellem den ældre og erfarne kaptajn Riber og den purunge og naive Ory, der gennem hele sin opvækst er blevet holdt i seksuel uvidenhed. Sammen sejler de ud i verden på hans skib; men snart strander ægteskabet på deres højst ulige forventninger og forudsætninger. Ory bliver forfærdet, da hun opdager, at han har været sammen med andre kvinder før hende, mens Ribers forelskede bestræbelser på at gøre sin unge kone lykkelig gang på gang bliver afvist.

Magtbalancen forskyder sig i løbet af romanen, og det samme gør læserens sympati. Til at begynde med optræder Riber som den stærke, lidt brutale verdensmand, mens Ory fremstår som den misforståede og forurettede unge pige. Men efterhånden kommer hendes selvretfærdighed og mangel på forståelse til at virke mere og mere forstokket. Det er synd for den skuffede kvinde, men det er også synd for manden, som efter tidens målestok ikke har gjort noget galt. Ory udvikler en nærmest perverteret besættelse af Ribers erotiske fortid, og hendes evindelige udfritten, fordømmelse og rædsel over hans syndige liv driver ham til sidst i døden.

Det mislykkede forhold mellem kønnene er et bærende tema i Amalie Skrams produktion, men med *Forraadt* introduceres noget nyt i forfatterskabet, i og med at det her er manden, som bliver kvindens offer og ikke omvendt. Kvindens stækkede kærlighedsevne, og dermed livsevne, ender som et tveægget sværd, en ulykke for begge køn.

Om dobbeltmoralen og Amalie Skrams forfatterskab

Sidste halvdel af det 19. århundrede bød på store omvæltninger i Norden. De fleste hævdevundne sandheder om politik, religion og kultur blev udfordret, og også kvindens rolle i familielivet og i samfundet blev genstand for en revurdering. Amalie Skram selv var en af de vigtigste stemmer i tidens debat, og i sine værker rettede hun bl.a. en ætsende kritik af dobbeltmoralen, dvs. af samfundets stiltiende accept af et opdragelsessystem, som holdt borgerskabets unge piger 'rene' og uvidende om alt, hvad der havde med kønslivet at gøre, mens de unge mænd blev opmuntret til at udleve deres seksualitet. Resultatet var, at kvinder blev delt i to klasser: borgerskabets ophøjede engle, som man beundrede på afstand, og underklassens piger og skøger, som man forførte eller købte. Når de erfarne mænd så kom til det stadium, hvor de skulle gifte sig med de uskyldige borgerdøtre, var resultatet en forudsigelig katastrofe. Med *Forraadt* understreger Amalie Skram, at det ikke kun var kvinderne, men lige så vel mændene, der betalte prisen for den ulige relation.

Om udgaven

Forraadt udkommer den 2. februar, er hårdt indbundet og koster 200 kr. Værket indgår i serien *Danske Klassikere*, der udgives af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og forhandles i kommission af Gyldendals Forlag.

Kontakt • *Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Chr. Brygge 1, 1219 København K*

Udgiver: Janet Garton, telefon: + 44 1603456657, mail: J.Garton@uea.ac.uk

Redaktør: Camilla Zacho, telefon: 25149819, mail: cz@dsl.dk

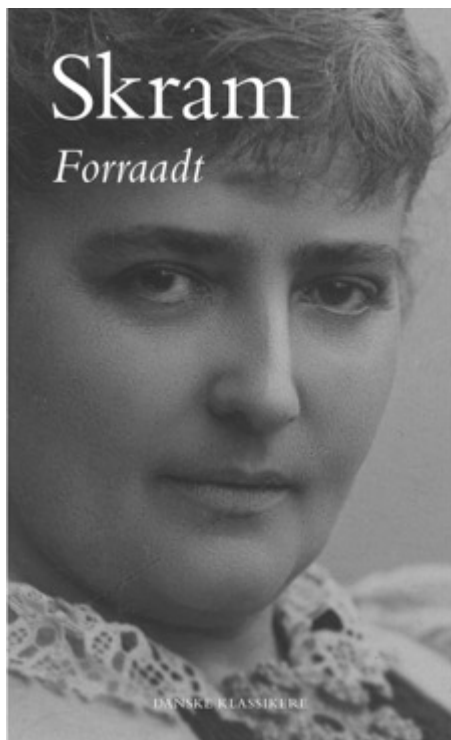
Om Danske Klassikere

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker omspændende de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Anders Bodelsen (f. 1937). Der er nu udgivet over 100 titler i serien, hvis formål det er at give læseverdenen mulighed for at erhverve økonomisk overkommelige, holdbare og pålidelige udgaver, hvor teksterne er eftergået kritisk og forsynet med oplysende kommentarer og efterskrift.

Om Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag – i bogform og på nettet. Selskabet blev stiftet i 1911 og beskæftiger i dag 30 videnskabelige medarbejdere. Selskabet modtager støtte fra Kulturministeriet samt en række private fonde. Læs mere om DSL: dsl.dk.

Illustrationer

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_sort.png

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_blaa.png

dsl.dk/presse/billeder/forraadt-forside